

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 165/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátska kancelária, Sibírska 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 8/2016 z 31. januára 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 8/2016 z 31. januára 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bol s účinnosťou od 1. februára 1993 podľa § 119 a § 120 zákona Slovenskej národnej rady č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o služobnom pomere policajtov“) priznaný nárok na príspevok za službu, ktorý v zmysle označených ustanovení bol priznaný policajtovi vo výške 25 % jeho služobného príjmu, ak policajt vykonával službu aspoň po dobu 15 rokov, pričom za každý ďalší ukončený rok trvania služobného pomeru sa príspevok zvyšoval o 1 % služobného príjmu, najviac však do výšky 40 % služobného príjmu. S účinnosťou od 1. júla 2002 v zmysle § 124 ods. 5 písm. b) zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení policajtov“) sa príspevok za službu (v prípade viac ako 15 rokov trvajúceho služobného pomeru) považoval pre účely tohto zákona za výsluhový dôchodok. Pre účely priznania sťažovateľovi príspevku za službu mu bolo zhodnotených 16 rokov a 279 dní výkonu činností v I. kategórii funkcií, za výkon ktorých sa považovala aj služba policajta, pričom zo služobného pomeru policajta sťažovateľ nebol prevedený alebo uvoľnený z dôvodov podľa § 12 ods. 3 písm. d) [uskutočňovanie racionalizačných a organizačných opatrení] a písm. e) [zamestnanec natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmel vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou alebo pre dosiahnutie najvyššej prípustnej expozície] zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“).

3. Žiadosťou z 23. apríla 2015 požiadal sťažovateľ Sociálnu poisťovňu o priznanie mu starobného dôchodku, a to s účinnosťou od 13. apríla 2012, keď dovŕšil 58 rokov veku, z titulu výkonu činností v I. kategórii funkcií, pričom Sociálna poisťovňa rozhodnutím sp. zn. 540 413 2547 0 z 25. júna 2015 jeho žiadosť zamietla, dôvodiac odvolaním sa na § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), podľa ktorého na priznanie nároku na starobný dôchodok museli byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to poistenec

musel byť dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek 62 rokov, pričom nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie podľa dovtedy účinnej právnej úpravy sa podľa § 274 zákona o sociálnom poistení priznávali (zohľadňovali) do 31. decembra 2023, aj keď sa s kategorizáciou zamestnaní skončilo od 1. januára 2000 (kategorizácia zrušená zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, pozn.), avšak, ako je už uvedené, nároky z tejto kategorizácie sa priznávali a budú priznávať pri priznaní a výpočte starobného dôchodku až do 31. decembra 2023. Kategorizácia zamestnaní do I., II. a III. pracovnej kategórie pre účely priznania nároku na starobný dôchodok a jeho výpočet bola upravená zákonom o sociálnom zabezpečení (č. 100/1988 Zb.), podľa § 14 ktorého sa zamestnania na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďovali do 31. decembra 1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie boli uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 1. júnom 1992 a do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

4. V zmysle uvedeného podľa § 14 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení sa ako „zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotila aj služba vojakov z povolania (§ 129) [podľa tohto ustanovenia sa za vojaka z povolania považoval aj príslušník Zboru národnej bezpečnosti a podľa § 177 tohto zákona sa na jeho účely za príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti považovali aj príslušníci Federálnej bezpečnostnej informačnej služby, príslušníci Slovenskej informačnej služby a policajti zaradení v Policajnom zbore..., pozn.] zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona, pričom služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h)“.

5. Pri zaradení zamestnania vykonávaného uchádzačom o starobný dôchodok do I. alebo II. pracovnej kategórie zamestnaní boli podmienky na priznanie starobného dôchodku stanovené odlišne od všeobecných požiadaviek vyjadrených v uvedenom § 65

zákona o sociálnom poistení, a to z dôvodu, že „Jedným z nárokov vyplývajúcich zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie je možnosť zníženia dôchodkového veku za podmienok ustanovených zákonom“, pričom Sociálna poisťovňa odkázala na § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, podľa ktorého:

„Občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),

c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),

d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo

e) 60 rokov.“

6. Vzhľadom na skutočnosť, že v zmysle § 14 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení (pozri bod 4 tohto rozhodnutia, pozn.) sa služba policajta, čo bol prípad sťažovateľa, zaradená do I. kategórie funkcií hodnotila pred 1. januárom 2000 ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona o sociálnom zabezpečení, tak v zmysle už citovaného § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení sa na sťažovateľa mohli vzťahovať jeho ustanovenia písmena b) a c). Inými slovami, aby podľa týchto ustanovení mal sťažovateľ nárok na starobný dôchodok, musel dosiahnuť vek 55 rokov a byť zamestnaný 25 rokov a z toho minimálne [podľa písm. b)] 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b). Z tohto zamestnania musel byť prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) zákona o sociálnom zabezpečení, avšak poslednú podmienku sťažovateľ nespĺňal, alebo [podľa písm. c)] z tých 25 rokov zamestnania musel byť v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zamestnaný minimálne 20 rokov, čo sťažovateľ tiež nespĺňal,

pretože pre účely výsluhového dôchodku mu bolo zhodnotených iba 16 rokov a 279 dní výkonu činnosti v I. kategórii funkcií.

7. Vzhľadom na uvedené zistenia Sociálna poisťovňa uzavrela, že sťažovateľ v súvislosti s výkonom zamestnania zaradeného do I. kategórie zamestnaní nespĺnil zákonné podmienky na znížený dôchodkový vek, a to ani podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení, ani podľa § 174 tohto zákona. Podľa § 21 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok pri zníženom veku bolo, aby zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999, čo nebol prípad sťažovateľa, ktorý služobný pomer ukončil 31. januára 1993. Preto bola žiadosť sťažovateľa o priznanie mu starobného dôchodku od 13. apríla 2012, keď dovŕšil 58 rokov veku, zamietnutá, pričom Sociálna poisťovňa súčasne podotkla, že sťažovateľovi vznikne nárok na starobný dôchodok dovŕšením 62 rokov veku 13. apríla 2016.

8. Na základe sťažovateľom včas podaného opravného prostriedku Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Sd 141/2015 preskúmal rozhodnutie Sociálnej poisťovne sp. zn. 540 413 2547 0 z 25. júna 2015 a rozsudkom z 5. novembra 2015 ho ako vecne správne potvrdil, pretože dospel k záveru, že *„... je vydané v súlade s platnými právnymi predpismi, preto napadnuté rozhodnutie ako zákonné potvrdil v súlade s ust. § 250q ods. 2 O. s. p.“*. Uvedené rozhodnutie krajského súdu bolo potvrdené aj v odvolacom konaní rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 8/2016 z 31. januára 2018.

9. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť so závermi najvyššieho súdu, ktorý podľa jeho názoru rovnako, ako pred ním krajský súd, nenapravil nesprávne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ktorá podľa sťažovateľa rozhodla formalisticky a nespravodlivo, pretože nezohľadnila, že sťažovateľovi v skutočnosti nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti zákona o sociálnom zabezpečení (č. 100/1988 Zb.), vznikol mu iba nárok na *„... príspevok za službu ...“*, ktorý *„... vzhľadom na iný spôsob jeho výpočtu nie je rovnocenný výsluhovému dôchodku... Predpokladom*

nároku na príspevok za službu bola výsluha rokov, t. j. trvanie služobného pomeru v policajnom zbore počas určeného minimálneho počtu rokov. Príspevok za službu však nebol viazaný ani na dovŕšenie určitého veku.“. Podľa sťažovateľa teda z titulu výkonu zamestnania zaradeného do I. kategórie funkcií by mal mať nárok na starobný dôchodok, na účely priznania ktorého by mu mali byť zohľadnené všetky odpracované doby, t. j. 45 rokov a 118 dní (z tohto 16 rokov a 279 dní v zamestnaní I. kategórie funkcií). Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že v čase ukončenia jeho služobného pomeru policajta (31. januára 1993) mu v tom čase účinná právna úprava zákona č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zaručovala, že výkon zamestnania v I. kategórii funkcií mu bude zohľadnený pre účely nároku na starobný dôchodok, a teda sťažovateľ zdôrazňuje, že nemôže doplatiť na opakované zmeny (novelizácie) tejto právnej úpravy, ktorá od neho v aktuálnom čase posudzovania jeho žiadosti na priznanie mu nároku na starobný dôchodok vyžaduje, aby výkon tohto zamestnania v I. kategórii funkcií pre jeho zohľadnenie trval až do 31. decembra 1999. Uvedenú požiadavku sťažovateľ považuje za šikanóznú a výklad Sociálnej poisťovne za retroaktívny. V tejto súvislosti sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol:

«Rozkazom Veliteľa Okresného veliteľstva PZ SR Žilina, č. 10 zo dňa 29. 01. 1993 bol dňom 31. 01. 1993 uvoľnený zo služobného pomeru príslušníka PZ SR... Už nebolo možné nijako zvrátiť vzniknutú situáciu, aby sa po definitívnom prepustení z policajnej služby znovu prihlásil do radov polície a potom účelovo naťahoval policajnú službu o ďalšiu dobu až do 31. 12. 1999...? Preto takéto podivné úvahy Sociálnej poisťovne nie sú namieste...

Žalobca žiadal Krajský súd v Žiline, aby tieto okolnosti starostlivo zvážil, pretože táto právna norma platila v čase jeho prepúšťania do civilu... Žalobca nemohol prognózovať ďalší vývin § 174... atď. pretože nie je vizionár a plávajúcim termínom sa nevedel prispôbiť, ani ich nemohol predvídať.

V tom čase (t. j. v dátume 31. 01. 1993), kedy odišiel do civilu ešte nebola platná a teda ani účinná následná novela 59/1993 Z. z., ktorá predĺžila platnosť I. a II. pracovnej kategórie do termínu 31. 12. 1993. Prečo teda žalovaná Sociálna poisťovňa uplatňuje neskoršiu zákonnú úpravu (zákon č. 355/1999 Z. z.) na právne vzťahy, ktoré sa udiali oveľa skôr - teda pred jej platnosťou a účinnosťou? Alebo mal žalobca predvídať schvaľovanie

nových zákonov a noviel, aby účelovo vyčkával, špekuloval a zotrval v služobnom pomere až do 31. 12. 1999, tak ako to dnes požaduje Sociálna poisťovňa?...

Aj z tohto dôvodu sme si mohli dovoliť tvrdiť, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné a pravdepodobne aj nezákonné.

Treba jednoznačne zdôrazniť a pripomenúť Sociálnej poisťovni, že žalobca sa v služobnej pozícii v termíne „do 31. 12. 1999“ už nenachádzal, pretože on sa evidentne nachádzal v službe príslušníka PZ SR len do termínu 31. 01. 1993. Je to neuralgický bod dokazovania a na ten treba jednoznačne prihliadať. Na sťažovateľa sa v čase jeho odchodu do civilu vzťahovala novela zák. č. 235/1992 Zb. a tento fakt treba rešpektovať...

Sťažovateľ zastáva názor, že rozsudok Najvyššieho súdu SR je nespravodlivý, výrazne ho diskriminuje a poškodzuje...

Ustanovenie § 274 ods. 1 zákona čí. 461/2003 Z. z., zakotvuje vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia zásadu zachovania získaných nárokov, vyplývajúcich zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie a to do 31. 12. 2023. Z tohto ustanovenia vyplýva, že výkon zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii, resp. v I. a II. kategórii funkcií podľa § 14 ods. 4 zákona čí. 100/1988 Zb., má vplyv tak na zachovanie nároku na prepočet napríklad starobného dôchodku aj podľa zákona č. 100/1988 Zb., ako aj na skorší vznik nároku na starobný dôchodok, t. j. pred dovŕšením dôchodkového veku podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z...

... u sťažovateľa, ktorý vykonával zamestnanie v I. pracovnej kategórii do 31. 01. 1993, kedy ukončil služobný pomer, treba aplikovať § 174 ods. 2 v znení účinnom do 31. 12. 1992, t. j. podľa ktorého bola podmienka, že zamestnanie v I. pracovnej kategórii alebo služba I. a II. kategórii funkcií trvali k 31. 12. 1992. Argumentáciu sťažovateľa je skutočne potrebné považovať za logickú,... Sťažovateľ zároveň splnil aj ďalšie dve podmienky, a to dosiahnutie veku 58 rokov, čo splnil 13. 04. 2012 a odpracovanie požadovaných rokov...»

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1/ Slovenská republika, zastúpená Najvyšším súdom SR, v konaní č. k.: 9So/8/2016 vedeného na Najvyššom súde SR, porušila právo sťažovateľa: [REDAKOVANÉ]... upravené

v čl. 46., ods. 1. a ods. 2, Ústavy SR a v čl. 6., ods. 1., Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces, pretože rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, je v rozpore so zákonom, najmä s právom sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právom na súdnu ochranu.

2/ Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. k.: 9 So/8/2016 zo dňa 31. 01. 2018 a zároveň prikazuje Najvyššiemu súdu SR, aby vo veci ďalej konal a aby rozhodol.

3/ Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 5 000.- €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4/ Najvyšší súd SR je povinný nahradiť do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia (v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) trovy právneho zastúpenia vo výške 325.42 €, a to všetko na bežný účet advokáta JUDr. Mariána ĎURINU... v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach,

na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. V súvislosti s napádaným rozsudkom najvyššieho súdu ústavný súd podotýka, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

14. Najvyšší súd svoj rozsudok v podstatnej časti odôvodnil takto:

«Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok už od dovŕšenia veku 58 rokov je však nielen splnenie podmienky získania najmenej 12 rokov zamestnania v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 8 rokov zamestnania v uránových baniach alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, čo navrhovateľ splňa (získal 16 rokov a 279 dní v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií), ale podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. aj splnenie podmienky, že také zamestnanie trvalo do 31. 12. 1999, čo navrhovateľ už nespĺňa...»

Nemožno súhlasiť s tvrdením navrhovateľa, že splnil podmienky nároku na starobný dôchodok pri dosiahnutí dôchodkového veku 58 rokov. Dôchodkový vek nemožno v prípade navrhovateľa znížiť, nakoľko jeho zamestnanie v I. pracovnej kategórii ku dňu 31. 12. 1999 netrvalo. Navrhovateľ ku dňu 31. 12. 1999 vykonával zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie, pričom takéto zamestnanie ani podľa predpisov účinných pred 01. 01. 2004 (t. j. podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb.) nezakladalo nárok na zníženie dôchodkového veku.

Je potrebné uviesť, že v súvislosti so zachovaním nárokov na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií zákonodarca každoročne v rokoch 1993 až 1999 predlžoval zaradovanie zamestnaní do zvýhodnenej kategórie, pričom na účely § 174 vyžadoval splnenie podmienky trvania takého zamestnania k určitému dátumu, naposledy k 31. 12. 1999. Cieľom opakovaného predlžovania zaradovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, resp. do I. a II. kategórie funkcií, bolo umožniť dotknutým poistencom získanie potrebného počtu preferovaných rokov, či už na účely vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., alebo na účely nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. Ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. je ustanovením prechodným a v zmysle vyššie uvedeného je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaradovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31. 12. 1999 (prvýkrát k 31. 12. 1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/285/2015 zo dňa 28.06.2017).

Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórií funkcií, kumulatívne musí byť splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorou je podmienka, že služba I. alebo II. kategórie funkcií musia trvať k 31. 12. 1999,

ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28. 10. 2009 a sp. zn. 1 So/69/2014 zo dňa 29. 09. 2015).

Aj odvolací súd mal preto za preukázané, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 58 rokov. V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie odporcu č. 540 413 2547 0 zo dňa 11. 06. 2016, ktorým bol navrhovateľovi podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. priznaný starobný dôchodok od 13. 04. 2016 v sume 436,20 eur, a to dovŕšením 62 rokov veku.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa ohľadom diskriminácie odvolací súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 9So/143/2011 zo dňa 26. 09. 2012, v ktorom Najvyšší súd SR už konštatoval, že „Podmienka trvania určeného zamestnania do 31. 12. 1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú ani vo vzťahu k navrhovateľovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.“

Námietku o diskriminácii nebolo možné akceptovať ani z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal, že by vo vecne totožných prípadoch odporca alebo príslušné súdy rozhodli inak. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na svoju ustálenú prax v rozhodnutiach, napr. sp. zn. 7So/71/2012 zo dňa 29. 05. 2013, sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28. 10. 2009 alebo sp. zn. 9So/88/2011 zo dňa 25. 04. 2012.»

15. Podstatnou námietkou sťažovateľa je, že najvyšší súd rozhodol vo vzťahu k nemu diskriminačne, pretože mu pre účely priznania nároku na starobný dôchodok už vo veku 58 rokov, teda že mu pre účely zníženia dôchodkového veku neboli zohľadnené doby výkonu zamestnania v I. a II. kategórii funkcií, pričom je toho názoru, že správne malo byť pre posúdenie jeho nároku na starobný dôchodok aplikované na jeho prípad ustanovenie § 174 zákona o sociálnom zabezpečení (č. 100/1988 Zb.), avšak v jeho znení účinnom k 31. januáru 1993, keď sťažovateľ odišiel zo služobného pomeru policajta do civilu a keď táto právna úprava mu z titulu výkonu zamestnania v I. a II. kategórii funkcií priznávala nárok na starobný dôchodok už pri zníženom dôchodkovom veku.

16. Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj z jemu predchádzajúcich rozhodnutí krajského súdu a Sociálnej poisťovne však vyplýva, že nebola spornou otázka, že sťažovateľ mal 16 rokov a 279 dní odpracovaných v zamestnaní v I. a II. kategórii funkcií; uvedené obdobie mu aj bolo zohľadňované nielen pre priznanie mu príspevku za službu, ktorý sa od 1. júla 2002 považuje za výsluhový dôchodok, ale toto obdobie mu bolo zohľadňované aj pri posudzovaní jeho žiadosti na priznanie mu nároku na starobný dôchodok, t. j. sťažovateľ o „zásluhy“ za tieto roky nebol žiadnym spôsobom ukrátený, avšak v zmysle v rozhodnom čase, t. j. v čase rozhodovania o tejto jeho žiadosti, účinnej právnej úpravy bolo zistené, že pre priznanie sťažovateľovi starobného dôchodku už pri zníženom dôchodkovom veku nie je splnená zákonná požiadavka (§ 174 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení), aby toto jeho zamestnanie zaradené v I. a II. kategórii funkcií trvalo k 31. decembru 1999. V tejto súvislosti sa žiada podotknúť, že v prípade, že správny orgán alebo súd rozhodne na základe v čase rozhodovania účinnej právnej úpravy, nemôže tým porušiť základné právo na spravodlivý proces. Inými slovami, v zmysle v čase rozhodovania Sociálnej poisťovne účinnej právnej úpravy nebolo možné z dôvodu odpracovaných rokov v zamestnaní zaradenom do I. a II. kategórie funkcií priznať nárok na starobný dôchodok už pri nižšom veku ako 62 rokov, t. j. nebolo možné z tohto dôvodu na priznanie nároku na dôchodok znížiť dôchodkový vek v prípade, že toto zamestnanie netrvalo do 31. decembra 1999, čo však neznamená, žeby význam týchto rokov odpracovaných v zamestnaní zaradenom v I. a II. kategórii funkcií bol devalvovaný (znížený), pretože v zmysle účinného znenia § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení (č. 461/2003 Z. z.) *„Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.“* dôsledkom čoho je, že v zmysle jeho ods. 2. *„Suma starobného dôchodku... na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu...“*. Inými slovami, v prípade sťažovateľa obdobie odpracované v zamestnaní zaradenom do I. a II. kategórie funkcií síce nemohlo ovplyvniť zníženie dôchodkového veku u sťažovateľa na priznanie mu starobného dôchodku, avšak toto obdobie muselo byť zohľadnené (zhodnotené) pri určení sumy starobného dôchodku v čase, keď sťažovateľovi riadne vznikol nárok na starobný dôchodok pri dovŕšení všeobecného dôchodkového veku 62 rokov. V tejto súvislosti je potrebné

odlišovať dve základné skutočnosti, a to splnenie predpokladov na priznanie starobného dôchodku pri zníženom dôchodkovom veku na jednej strane a určenie sumy starobného dôchodku na strane druhej.

17. Argumentácia sťažovateľa, že správnym by bolo aplikovať na jeho prípad ustanovenie § 174 zákona o sociálnom zabezpečení (č. 100/1988 Zb.) v znení účinnom k 31. januáru 1993, keď odišiel do civilu, pretože v zmysle tejto právnej úpravy by mal nárok na priznanie nároku na starobný dôchodok už pri veku 58 rokov, je neprípustná až neústavná, pretože na právnu reguláciu aktuálnych spoločenských vzťahov nie je možné aplikovať neaktuálnu (neúčinnú) právnu úpravu. Právna úprava účinná v čase, keď sťažovateľ odchádzal do civilu, síce umožňovala, aby bol osobe už vo veku 58 rokov z titulu zamestnania minimálne 16 rokov v zamestnaní I. kategórie funkcií priznaný starobný dôchodok, avšak táto právna úprava by bola na sťažovateľa aplikovateľná, keby mal v tom čase 58 rokov, avšak sťažovateľ mal v tom čase iba 38 rokov a je neakceptovateľné, aby sa podľa v tom čase (31. januára 1993) účinnej právnej úpravy posudzoval nárok sťažovateľa na priznanie mu nároku na predčasný starobný dôchodok už vo veku 38 rokov v tomto aktuálnom čase.

18. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05).

19. Vzhľadom na uvedené možno závery najvyššieho súdu považovať za logické, ústavne udržateľné a podľa ústavného súdu také jasné a presvedčivé, že im nemožno vyčítať takú svojvoľnosť, ktorá by mala za následok arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia

najvyššieho súdu, ktorá by v konečnom dôsledku mohla znamenať aj porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľovi úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia jeho práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2018